

Anne Tyler
Afscheid voor beginners

2013
Uitgeverij XL
Leidschendam

Hoofdstuk 1

Het vreemdste aan de terugkeer van mijn vrouw uit de dood was hoe anderen reageerden.

Zo kwamen we op een middag vroeg in het voorjaar tijdens een ommetje over Belvedere Square onze vroegere buurman tegen, Jim Rust. ‘Wat zeg je me daarvan,’ zei hij tegen mij. ‘Aaron!’ Toen zag hij Dorothy naast me staan. Ze hield haar hand boven haar ogen tegen de zon om naar hem te kunnen kijken. Hij zette grote ogen op en keek weer naar mij.

‘Hoe gaat het, Jim?’ vroeg ik.

Je kon zien dat hij zich vermande. ‘O... prima,’ zei hij. ‘Dat wil zeggen... of eigenlijk... we missen je natuurlijk wel. De buurt is niet meer hetzelfde zonder jullie!’

Hij richtte al zijn aandacht op mij, met name op mijn mond, alsof ik aan het woord was. Dorothy keek hij niet aan. Hij was een stukje gedraaid zodat ze buiten zijn blikveld viel.

Ik kreeg medelijden met hem. ‘Nou, doe iedereen maar de groeten,’ zei ik, en we liepen verder. Dorothy liet haar droge lachje horen.

Andere mensen deden alsof ze ons geen van beiden herkenden. Dan kregen ze ons vanuit de verte in het oog, je zag ze schrikken en dan schoten ze plotseling een zijstraat in, druk druk druk, nog van alles te doen, uiterst belangrijke zaken aan hun hoofd. Ik nam het

ze niet kwalijk. Ik begreep best dat het een hele omschakeling vergde. In hun plaats zou ik misschien wel precies hetzelfde hebben gedaan. Ik zou graag denken van niet, maar het is best mogelijk.

Waar ik hardop van in de lach schoot, dat waren degenen die waren vergeten dat ze dood was. Toegegeven, dat waren er maar een paar, mensen die ons niet echt goed kenden. In de rij bij de bank werden we een keer herkend door meneer Von Sant, die een paar jaar eerder onze hypotheekaanvraag had behandeld. Onderweg door de hal bleef hij even staan om te vragen: ‘En, genieten jullie nog steeds van het huis?’

‘Nou en of,’ antwoordde ik.

Voor het gemak.

Ik stelde me voor hoe het een paar minuten later opeens tot hem zou doordringen. Wacht eens even, zou hij tegen zichzelf zeggen terwijl hij weer aan zijn bureau ging zitten. Heb ik niet ergens gehoord dat...?

Tenzij hij geen moment meer aan ons dacht. Of misschien had het nieuws hem niet eens bereikt. Misschien zou hij eeuwig in de veronderstelling blijven dat het huis nog intact was, en dat Dorothy nog leefde, wij beiden nog steeds gelukkig, onopvallend getrouwd.

Ik was toen al bij mijn zus ingetrokken, die in ons ouderlijk huis woonde, in het noorden van Baltimore. Koos Dorothy daarom dat moment uit om terug te

keren? Ze had nooit veel van Nandina moeten hebben. Ze vond haar te bezig. Nou ja, dat wás ze ook. Is ze ook. Vooral tegen mij, omdat ik een paar handicaps heb. Misschien heb ik dat nog niet verteld. Ik ben rechts verlamd aan mijn arm en mijn been. Niet zo dat ik er last van heb, maar je weet hoe grote zussen kunnen zijn.

O, en ik praat ook wat haperend, maar alleen af en toe. Meestal hoor ik het zelf niet eens.

Eigenlijk vraag ik me vaak af waarom Dorothy juist dat moment uitkoos om terug te komen. Het was niet meteen na haar dood, wanneer je het misschien zou verwachten. Het was pas maanden later. Bijna een jaar. Natuurlijk had ik het haar gewoon kunnen vragen, maar op de een of andere manier... ik weet niet. Dat leek me ongeleefd. Ik kan niet goed uitleggen waarom.

Op een keer kwamen we Irene Lance tegen, van mijn werk. Daar doet zij de ontwerpen. Dorothy en ik kwamen terug van de lunch. Dat wil zeggen: ik had geluncht en op de terugweg was Dorothy naast me komen lopen. En ineens zagen we Irene uit de richting van St. Paul op ons af komen. Irene was niet makkelijk over het hoofd te zien. Ze was altijd de elegantste vrouw in de hele straat, niet dat dat in Baltimore zo'n kunst was. Maar zij zou overal elegant hebben geleken. Ze was groot en witblond, en die dag droeg ze een lange zwie-

rige jas met de kraag omhoog om haar hals; de zoom golfde om haar kuit in het frisse lentewindje. Ik was benieuwd. Hoe zou iemand als Irene met een situatie als deze omgaan? Daarom minderde ik vaart, waarop Dorothy ook langzamer ging lopen, en tegen de tijd dat Irene ons opmerkte waren we min of meer tot stilstand gekomen en stonden we allebei te wachten wat ze zou doen.

Toen ze vlakbij was bleef ze plotseling staan. ‘O hemel!’ zei ze.

We glimlachten.

‘UPS,’ zei ze.

‘Wat?’ vroeg ik.

‘Ik heb UPS gebeld om iets op te halen en er is niemand op kantoor.’

‘Niks aan de hand. Wij gaan toch die kant op.’

Ik gebruikte opzettelijk het woord ‘wij’, al zou Dorothy hoogstwaarschijnlijk vertrekken voor ik het gebouw binnenging.

Maar Irene zei alleen maar: ‘Bedankt, Aaron. Ik word vast dement.’

En weg was ze, zonder verder nog iets te zeggen.

Als ze door had gekregen wat ze zojuist over het hoofd had gezien, zou ze zich pas echt zorgen hebben gemaakt over dementie.

Ik keek naar Dorothy, in de verwachting dat zij er ook om zou moeten lachen, maar zij volgde haar eigen ge-

dachtegang. ‘*Wilde aardbeien,*’ zei ze op peinzende toon.

‘Wat?’

‘Daar doet Irene me aan denken. De vrouw in die oude Bergman-film, de schoondochter, met dat strakke knotje. Weet je nog?’

‘Ingrid Thulin,’ zei ik.

Dorothy trok haar wenkbrauwen even op om aan te geven dat ze onder de indruk was, maar het kostte me niet veel moeite om die naam naar boven te halen. Ik was al sinds mijn eindexamen verliefd op Ingrid Thulin. Ik hield van haar koele, beheerste houding.

‘Hoe lang zou het duren voor het opeens tot Irene doordringt, denk je?’ vroeg ik.

Dorothy haalde alleen haar schouders op.

Zij scheen onze situatie veel nuchterder te bekijken dan ik.

Dat ik Dorothy niet vroeg waarom ze juist toen was teruggekeerd, kwam misschien wel uit angst dat zij zich dat dan ook zou gaan afvragen. Als ze eigenlijk maar per ongeluk was teruggekomen, zonder erbij na te denken, zoals je uit gewoonte naar een vorig adres terug zou kunnen gaan, dan zou ze als ik erover begon misschien zeggen: ‘O! Lieve hemel! Ik moet weg!’

Of misschien dacht ze wel dat ik vroeg wat ze kwam doen. Waarom ze eigenlijk was teruggekomen dus.

Zoals bij een logé aan wie je vraagt hoe lang hij van plan is te blijven, en die dat opvat als: ‘Wanneer mag ik hopen van je af te zijn?’ Misschien had ik daarom het gevoel dat het onbeleefd zou klinken.

Als ze wegging zou dat mijn dood worden. Dat had ik al één keer doorgemaakt. Ik dacht niet dat ik het nog eens aan zou kunnen.

Ze was klein en mollig en oogde serieus. Ze had een breed, olijkleurig gezicht, met aantrekkelijke platte vlakken en kalme zwarte ogen die opvallend gelijk stonden, met die volmaakte symmetrie waar je als toeschouwer een rustig gevoel van krijgt. Haar haar, dat ze zelf knipte, nonchalant bot en recht, was door en door pikzwart en compact. (Haar familie was twee generaties eerder uit Mexico gekomen.) En toch geloof ik niet dat andere mensen zagen hoe aantrekkelijk ze was, want dat verborg ze. Of nee, dat niet eens: ze was zich er te weinig van bewust om het te verbergen. Ze droeg een uilenbril met ronde glazen die spotten met de vorm van haar gezicht. Haar kleren gaven haar een gedrongen figuur: wijde rechte broeken en mannenoverhemden, plompe schoenen met crêpezolen, het soort dat serveersters graag dragen. Ik was de enige die de lijntjes, fijn als draadjes zijde, om haar polsen en haar hals opmerkte. Ik was de enige die haar lieve, mollige voeten kende, met die nagels als kleine zeeschelpjes.

Mijn zus zei dat Dorothy te oud voor me was, maar dat was alleen maar omdat ik zo dom was geweest de waarheid te zeggen toen ze ernaar vroeg. Ook al was ze acht jaar ouder dan ik – drieënveertig toen ze stierf – ze leek jonger, vanwege die mooie, sterke Latijns-Amerikaanse huid. Bovendien had ze genoeg vulsel om rimpels op te vullen. Leeftijd zou geen moment bij je opkomen, bij Dorothy.

Mijn zus zei ook dat ze te klein voor me was, en ik kan er niet omheen: als Dorothy en ik elkaar omhelsden raakten we elkaar overal op de verkeerde plaatsen aan. Ik ben een meter drieënnegentig. Dorothy was maar net een meter vijfenvijftig. Als je ons samen over straat zag lopen, zei mijn zus, zou je ons aanzien voor vader en kind op weg naar de basisschool.

En te professioneel, zei mijn zus. Ha! Dat had ik nog nooit als bezwaar gehoord. Dorothy was arts. Ik werk als uitgever in ons familiebedrijf, een uitgeverij. Toch niet zo ongelijkwaardig? Wat Nandina bedoelde was dat ze te veel in haar werk opging. Erdoor geobsedeerd werd. Ze ging er vroeg naartoe, kwam laat thuis, wachtte me 's avonds niet op met mijn pantoffels, kon nauwelijks een ei koken. Vond ik prima.

Maar Nandina blijkbaar niet.

Misschien was het gewoon een heel eind reizen, en kostte het Dorothy daarom al die maanden om terug

te komen.

Of misschien had ze eerst geprobeerd het zonder mij te redden, zoals ikeerst had geprobeerd het zonder haar te doen – ‘eroverheen te komen’, ‘het een plekje te geven’, ‘door te gaan’, al die belachelijke uitdrukkingen waar mensen mee aankomen als ze je ertoe willen brengen het ondraaglijke te verdragen. Maar uiteindelijk had ze het feit onder ogen gezien dat we elkaar domweg te erg misten. Ze had zich gewonnen gegeven en was teruggekeerd.

Ik geloofde graag dat het zo zat.

Ik heb mijn zus voorgesteld als een tiran, maar dat was ze echt niet. Ze wilde alleen maar het beste voor mij, daarom was ze zo kritisch. Ze zág het beste in mij. Als een buurjongen mij, toen ik zo’n stuk was gegroeid, Frankenstein noemde, zei Nandina tegen me dat ik op Abraham Lincoln leek. (Ik deed alsof dat me opmonterde, al was Abraham Lincoln niet het type dat ik nastreefde.) Toen ik aan het einde van het eerste jaar high school bekende dat ik als de dood was om Tiffy Preveau mee te vragen naar het schoolbal, repeteerde Nandina urenlang met me en stortte ze zich zo overtuigend op de rol van Tiffy dat het niet veel scheelde of ik kon geen woord meer tegen haar uitbrengen.

‘Mag-mag-mag...’ stamelde ik.

‘Begin eens met een H-woord,’ raadde Nandina aan,

die even uit haar rol viel.

‘Heb-heb je zin om-om met mij naar het bal te gaan?’ vroeg ik.

‘Hé, dat lijkt me enig, Aaron!’ zei ze met een gemaakt kwebbelstemmetje. ‘Maar vertel eens: kun je wel dansen?’

‘Jazeker.’

‘Want ik ben echt dol op dansen, hoor. En dan heb ik het niet over dat geschuifel. Ik hou van lekker swingen!’

‘Dat kan ik wel,’ zei ik.

En dat was zo. Dat had ik van Nandina geleerd. Nandina was zelf als tiener niet bepaald een succesverhaal geweest (zelfs met haar lange bananenschoenen uit was ze bijna een meter tachtig, en ze had haar eindexamenjaar weten te bereiken zonder ook maar naar één schoolbal te gaan), maar ze gidste mij door een reeks passen die er acceptabel uitzagen. Ze deed voor hoe ik op mijn onderlip moest bijten als in vervoering door de beat van ‘Pump Up the Volume’ en ze drapeerde mijn rechterarm zo dat hij minder op een gebroken vleugel leek en meer op een banier, triomfantelijk omhoog, zo ver als ze hem maar kon krijgen. Het werkte in mijn voordeel dat geen mens nog als zo’n rondwandelende omhelzing danste. Ik zou mijn partner niet met twee handen hoeven vastklampen of iets dergelijks.

En ik moest leren niet zo vaak met een ‘M’ te beginnen,